T006 A HÀM VI Q16 Tư Duy

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

TAÏP A-HAØM QUYEÅN 16

KINH 407. TÖ DUY (1)1 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø coù soá ñoâng Tyø-kheo tuï taäp taïi nhaø aên, tö duy nhöõng ñieàu theá gian tö duy2. Baáy giôø, Theá Toân bieát taâm nieäm cuûa caùc Tyø-kheo, ñi ñeán nhaø aên, traûi toøa ngoài, roài baûo caùc Tyø-kheo: “Naøy caùc Tyø-kheo, caån thaän chôù tö duy nhöõng ñieàu theá gian tö duy. Vì sao? Vì nhöõng ñieàu tö duy cuûa theá gian chaúng lôïi ích gì cho phaùp, chaúng lôïi ích gì cho phaïm haïnh, chaúng phaûi trí, chaúng phaûi giaùc, khoâng thuaän Nieát-baøn3. Caùc oâng neân chaân chaùnh tö duy, ‘Ñaây laø Khoå Thaùnh ñeá, ñaây laø Khoå taäp Thaùnh ñeá, ñaây laø Khoå dieät Thaùnh ñeá, ñaây laø Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá.’ Vì sao? Vì tö duy nhö vaäy coù lôïi ích cho phaùp, coù lôïi ích cho phaïm haïnh, laø trí, laø giaùc, thuaän höôùng Nieát-baøn. “Vaøo thôøi quaù khöù coù moät ngöôøi ra khoûi thaønh Vöông xaù, ñeán beân bôø ao Caâu-hy-la4, ngoài tö duy veà söï tö duy cuûa theá gian. Trong luùc ñang tö duy boãng thaáy moät ñoaøn quaân goàm boán quaân chuûng: voi, ngöïa, xe, boä binh, voâ löôïng voâ soá, taát caû ñeàu vaøo trong moät caùi loã cuûa ngoù sen5. Thaáy vaäy, ngöôøi ñoù lieàn nghó: ‘Ta ñaõ ñieân cuoàng, maát taâm tính; ñieàu theá gian khoâng coù maø nay ta thaáy coù.’ “Baáy giôø, caùch ao naøy khoâng xa, coù nhieàu ngöôøi tuï taäp laïi moät

1. Ñaïi Chaùnh, quyeån 16. “Taïp nhaân tuïng” phaåm iii (phaàn 4) [tieåu muïc trong nguyeân baûn Ñaïi Chaùnh]. Quoác Dòch ñoàng. Paøli, S. 56. 41. Cintaø. 2. Paøli: lokacintaö cintento, tö duy veà (tö duy) theá gian, suy nghó veà theá giôùi. 3. Phi nghóa nhieâu ích, phi phaùp nhieâu ích, phi phaïm haïnh nhieâu ích, phi trí, phi giaùc, baát thuaän Nieát-baøn. Paøli: na hetaö atthasaöhitaö etaö aødibrahmacariyakaö etaö na nibbidaøya na viraøgaøya na nirodhaøya na upasamaøya na abhióóaøya na sambodhaøya na nibbaønaøya saövattati (S. v. p. 448), ñieàu ñoù khoâng lieân heä muïc ñích (giaûi thoaùt), khoâng thuoäc caên baûn phaïm haïnh, khoâng daãn ñeán yeåm ly, khoâng daãn ñeán ly duïc, tòch dieät, tòch tónh, thaéng trí, giaùc ngoä, Nieát-baøn. 4. Caâu-hy-la trì ©ë ß] Ã¹ ¦À . Paøli: sumaøgadhaø pokkharaóì, hoà sen Sumaøgadhaø. 5. Ngaåu khoảng ½¢ ¤Õ. Paøli: bhisamuôaøla, choài non cuûa sen.

choã. Ngöôøi naøy lieàn ñi ñeán choã ñaùm ñoâng, noùi raèng: ‘Caùc vò, nay toâi ñaõ phaùt cuoàng, toâi ñaõ maát taâm tính, ñieàu theá gian khoâng coù maø toâi thaáy coù.’ Ngöôøi naøy keå ñaày ñuû nhö treân. Khi aáy moïi ngöôøi ñeàu baûo ngöôøi naøy ñaõ phaùt ñieân, maát taâm tính, nhöõng ñieàu theá gian khoâng coù maø ngöôøi naøy thaáy coù.” Phaät noùi caùc Tyø-kheo: “Nhöng ngöôøi naøy khoâng phaûi ñieân cuoàng maát taâm tính, maø laø thaáy chaân thaät. Vì sao? Vì luùc aáy caùch ao Caâu-hy-la khoâng xa coù caùc vò trôøi vaø A-tu-la khôûi boán thöù quaân chuûng chieán ñaáu giöõa hö khoâng. Luùc aáy, caùc vò trôøi ñaéc thaéng, quaân A-tu-la baïi traän, nhaäp vaøo trong moät caùi loã ngoù sen trong hoà naøy. “Cho neân, Tyø-kheo,

caùc oâng haõy caån thaän chôù neân suy nghó veà theá gian. Vì sao? Vì tö duy theá gian chaúng lôïi ích gì cho nghóa6, chaúng lôïi ích gì cho phaùp, chaúng lôïi ích gì cho phaïm haïnh, chaúng phaûi trí, chaúng phaûi giaùc, khoâng thuaän Nieát-baøn. Maø neân tö duy veà boán Thaùnh ñeá. Nhöõng gì laø boán? Ñoù laø Khoå Thaùnh ñeá, Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá." Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 408. TÖ DUY (2)7 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, coù soá ñoâng Tyø-kheo tuï taäp nôi nhaø aên, baøn luaän nhö vaày: 'Hoaëc noùi theá gian laø thöôøng, hoaëc noùi theá gian laø voâ thöôøng, theá gian vöøa höõu thöôøng vöøa voâ thöôøng, theá gian chaúng phaûi höõu thöôøng chaúng phaûi voâ thöôøng; theá gian laø höõu bieân, theá gian laø voâ bieân; theá gian laø vöøa höõu bieân vöøa voâ bieân; theá gian chaúng phaûi höõu bieân chaúng phaûi voâ bieân. Maïng laø thaân, hay maïng khaùc thaân khaùc. Nhö Lai sau khi cheát laø coù, Nhö Lai sau khi cheát laø

6.

Phi nghóa nhieâu ích «D ¸q ÄÇ q : chaúng ích gì cho muïc ñích.

7.

S. 56. 8. Cintaø.

khoâng, Nhö Lai sau khi cheát vöøa coù vöøa khoâng, Nhö Lai sau khi cheát chaúng phaûi coù chaúng phaûi khoâng." Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân ñang ngoài Thieàn tònh ôû moät choã, baèng thieân nhó, neân nghe tieáng baøn luaän cuûa caùc Tyø-kheo ñang tuï taäp ôû nhaø aên. Nghe xong, ñi ñeán nhaø aên, traûi toøa maø ngoài tröôùc ñaïi chuùng vaø baûo caùc Tyø-kheo: "Caùc Tyø-kheo ôû ñaây tuï taäp ñeå baøn noùi vieäc gì vaäy?" Caùc Tyø-kheo baïch Phaät: "Baïch Theá Toân, Tyø-kheo chuùng con tuï taäp ôû nhaø aên naøy baøn luaän, 'Hoaëc noùi höõu thöôøng, hoaëc noùi voâ thöôøng.' Noùi ñaày ñuû nhö treân." Phaät baûo caùc Tyø-kheo: "Caùc oâng chôù baøn luaän nghóa nhö vaäy.8 Vì sao? Vì söï baøn luaän naøy chaúng lôïi ích gì cho phaùp, chaúng lôïi ích gì cho phaïm haïnh, chaúng phaûi trí, chaúng phaûi giaùc, khoâng thuaän höôùng Nieát-baøn. Naøy caùc Tyø-kheo, neân luaän nghò nhö theá naøy, 'Ñaây laø Khoå Thaùnh ñeá, ñaây laø Khoå taäp Thaùnh ñeá, ñaây laø Khoå dieät Thaùnh ñeá, ñaây laø Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá.' Vì sao? Vì luaän nghò naøy coù lôïi ích cho phaùp, lôïi ích cho phaïm haïnh, laø trí, laø giaùc, thuaän höôùng Nieát-baøn. Cho neân, Tyø-kheo, ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá neáu chöa ñöôïc hieän quaùn, thì phaûi sieâng naêng tìm phöông tieän, phaùt khôûi yù muoán tích cöïc, tu hoïc hieän quaùn." Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 409. GIAÙC (1)9 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, soá ñoâng Tyø-kheo tuï taäp nôi nhaø aên, coù ngöôøi coù giaùc

8.

Paøli: maø... paøpakaö aøkusalaö cittam cinteyyaøtha, caùc ngöôi chôù tö duy veà tö duy aùc baát thieän.

9.

Suy taàm, traàm tö. Paøli, S. 56. 7. Vitakkaø.

töôûng tham giaùc, coù ngöôøi coù giaùc töôûng saân giaùc, hoaëc coù ngöôøi coù giaùc töôûng haïi giaùc10. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân bieát taâm nieäm cuûa caùc Tyø-kheo, neân ñi ñeán nhaø aên, traûi toïa cuï ngoài tröôùc ñaïi chuùng, roài baûo caùc Tyø-kheo: “Caùc oâng chôù khôûi giaùc töôûng veà tham giaùc, chôù khôûi giaùc töôûng veà nhueá giaùc, chôù khôûi giaùc töôûng veà haïi giaùc11. Vì sao? Vì nhöõng giaùc töôûng naøy chaúng lôïi ích gì cho nghóa, chaúng lôïi ích gì cho phaùp, chaúng lôïi ích gì cho phaïm haïnh, chaúng phaûi chaùnh trí, chaúng phaûi chaùnh giaùc, khoâng chaùnh höôùng Nieát-baøn. Caùc oâng neân khôûi giaùc töôûng veà Khoå Thaùnh ñeá, Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá. Vì sao? Vì söï giaùc töôûng ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá naøy coù lôïi ích cho nghóa, lôïi ích cho phaùp, lôïi ích cho phaïm haïnh, laø chaùnh trí, chaùnh giaùc, chaùnh höôùng Nieát-baøn. Cho neân, Tyø-kheo, ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá phaûi sieâng naêng tìm phöông tieän, phaùt khôûi yù muoán tích cöïc, chaùnh trí, chaùnh nieäm, tinh taán tu hoïc.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 410. GIAÙC (2)12 Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi… noùi ñaày ñuû nhö treân, chæ coù söï sai bieät laø: “Khôûi giaùc töôûng veà baø con thaân thuoäc; khôûi giaùc töôûng veà quoác thoå nhaân daân; khôûi giaùc töôûng veà khoâng cheát, cho ñeán nghe lôøi Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.” M

10. Tham giaùc, saân (nhueá) giaùc, haïi giaùc; ñaây goïi laø ba baát thieän taàm, ba tö duy taàm caàu baát thieän: ham muoán, thuø haän, yù nghó aùc haïi. Paøli: kaømavitakkaö vyaøpaødavitakkaö vihiösavitakkaö. 11. Paøli: maø, bhikkhave, paøpake akusale vitakke vitakkeyyaøtha, Tyø-kheo, caùc ngöôi chôù coù tö duy taàm caàu veà caùc suy taàm aùc baát thieän. 12. Paøli, xem kinh 409.

KINH 411. LUAÄN THUYEÁT13 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, coù soá ñoâng Tyø-kheo tuï taäp nôi nhaø aên, baøn luaän nhöõng ñeà taøi nhö vaày14: hoaëc laø baøn luaän vieäc vua, vieäc giaëc cöôùp, vieäc ñaáu tranh, vieäc tieàn baïc, vieäc y phuïc, vieäc aên uoáng, vieäc nam nöõ, vieäc ngoân ngöõ theá gian, vieäc söï nghieäp, vieäc trong bieån caû. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân ñang ôû trong thieàn ñònh, baèng thieân nhó, nghe tieáng baøn luaän cuûa caùc Tyø-kheo, lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy, ñi ñeán nhaø aên, traûi toïa cuï maø ngoài tröôùc ñaïi chuùng, roài baûo caùc Tyø-kheo: “Naøy caùc Tyø-kheo, caùc oâng tuï taäp ñeå baøn luaän vieäc gì?” Caùc Tyø-kheo baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, chuùng con tuï taäp ôû ñaây baøn noùi veà vieäc vua…” Noùi ñaày ñuû nhö treân. Phaät baûo caùc Tyø-kheo: “Caùc oâng chôù baøn luaän nhöõng ñeà taøi nhö vaày: Baøn luaän nhöõng vieäc vua… cho ñeán, khoâng höôùng ñeán Nieát-baøn. Neáu coù baøn luaän thì neân noùi veà Khoå Thaùnh ñeá, Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá. Vì sao? Vì boán Thaùnh ñeá naøy coù lôïi ích cho nghóa, lôïi ích cho phaùp, lôïi ích cho phaïm haïnh,

laø chaùnh trí, chaùnh giaùc, chaùnh höôùng Nieát-baøn.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 412. TRANH15 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông

13.

S. 56. 10. Kathaø.

14.

Caùc ñeà taøi ñöôïc goïi laø suùc sanh luaän (Paøli: tiracchaønakathaø), vì voâ nghóa, voâ ích.

15.

Tranh caõi. Paøli, S. 56. 9. Viggaøhikaø.

xaù. Baáy giôø, coù soá ñoâng Tyø-kheo tuï taäp nôi nhaø aên, noùi vôùi nhau nhö vaày: ‘Toâi bieát phaùp luaät, caùc oâng khoâng bieát; nhöõng gì toâi noùi laø thaønh töïu, nhöõng gì toâi noùi laø hôïp lyù; nhöõng gì caùc oâng noùi laø khoâng thaønh töïu, khoâng hôïp lyù; caùi ñaùng noùi tröôùc thì laïi noùi sau, caùi ñaùng noùi sau thì noùi tröôùc. Theá roài tranh luaän nhau. Luaän cuûa toâi ñuùng; luaän cuûa caùc oâng khoâng baèng. Ai traû lôøi ñöôïc thì traû lôøi ñi!’ Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân ñang ôû trong thieàn ñònh, baèng thieân nhó, nghe tieáng caùc Tyø-kheo tranh luaän… Noùi ñaày ñuû nhö treân cho ñeán, “boán Thaùnh ñeá neáu chöa hieän quaùn thì phaûi sieâng naêng tìm phöông tieän, phaùt khôûi yù muoán tích cöïc, tu hoïc hieän quaùn.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 413. VÖÔNG LÖÏC Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, coù soá ñoâng Tyø-kheo tuï taäp nôi nhaø aên, baøn luaän nhö vaày: ‘Vua Ba-tö-naëc vaø vua Taàn-baø-sa-la16, vua naøo coù theá löïc lôùn, vua naøo giaøu coù hôn?’ Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân ñang ôû trong thieàn ñònh, baèng thieân nhó, nghe tieáng baøn luaän cuûa caùc Tyø-kheo, lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy, ñi ñeán nhaø aên, traûi toïa cuï ngoài tröôùc ñaïi chuùng, roài hoûi caùc Tyø-kheo: “Caùc oâng ñang baøn luaän vieäc gì?” Baáy giôø caùc Tyø-kheo ñem nhöõng vieäc treân baïch laïi ñaày ñuû vôùi Theá Toân. Phaät noùi vôùi caùc Tyø-kheo: “Caùc oâng baøn nhöõng vieäc veà theá löïc lôùn, veà söï giaøu sang cuûa caùc vua laøm gì? Naøy caùc Tyø-kheo, chôù luaän baøn nhö vaäy. Vì sao? Vì vieäc naøy khoâng ñem laïi lôïi ích gì cho nghóa, phaùp, phaïm haïnh, cuõng chaúng

16. Ba-tö-naëc ªi ´ °Î (Paøli: Pasenadi), vua nöôùc Caâu-taùt-la ©ë ÂÄ Ã¹ (Paøli: Kosala). Taàn-baø-sa-la ÀW ±C ®P Ã¹ (Paøli: Bimbisaøra), vua nöôùc Ma-kieät-ñaø.

phaûi trí, chaúng phaûi chaùnh giaùc, chaúng ñöa ñeán Nieát-baøn17. Caùc oâng neân baøn Khoå Thaùnh ñeá, Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá. Vì sao? Vì boán Thaùnh ñeá naøy ñem laïi nhieàu lôïi ích veà nghóa, veà phaùp, veà phaïm haïnh, laø chaùnh trí, chaùnh giaùc, chaùnh höôùng Nieát-baøn. Cho neân, Tyø-kheo, ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá, neáu chöa ñöôïc hieän quaùn, thì neân sieâng naêng tìm phöông tieän, phaùt khôûi yù muoán tích cöïc, tu

hoïc hieän quaùn.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 414. TUÙC MAÏNG Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, coù soá ñoâng Tyø-kheo tuï taäp nôi nhaø aên, baøn luaän nhö vaày: ‘Ñôøi tröôùc caùc oâng laøm nhöõng thöù ngheà nghieäp gì, coâng xaûo gì vaø laáy gì ñeå töï soáng?’ Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân ñang ôû trong thieàn ñònh, baèng thieân nhó, nghe tieáng baøn luaän cuûa caùc Tyø-kheo, lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy, ñi ñeán nhaø aên, traûi toïa cuï ngoài tröôùc ñaïi chuùng, roài hoûi caùc Tyø-kheo: “Caùc oâng ñang noùi nhöõng gì?” Luùc aáy, caùc Tyø-kheo ñem nhöõng vieäc treân baïch laïi ñaày ñuû. Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Naøy caùc Tyø-kheo, caùc oâng chôù baøn nhöõng vieäc ñaõ laøm ñôøi tröôùc. Vì sao? Vì vieäc naøy khoâng ñem laïi nhieàu lôïi ích cho nghóa, phaùp, phaïm haïnh18, cuõng chaúng phaûi trí, chaúng phaûi giaùc, chaúng ñöa ñeán Nieát-baøn. Naøy caùc Tyø-kheo, caùc oâng neân baøn Khoå Thaùnh ñeá, Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá. Vì sao? Vì boán Thaùnh ñeá naøy ñem laïi nhieàu lôïi ích cho nghóa, phaùp, phaïm haïnh, laø chaùnh trí, chaùnh giaùc, chaùnh höôùng Nieát-baøn. Cho neân, Tyø- kheo, ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá, neáu chöa ñöôïc hieän quaùn, thì neân sieâng naêng tìm phöông tieän, phaùt khôûi yù muoán tích cöïc, tu hoïc hieän quaùn.”

17.

Nhö kinh 407.

18.

Nhö kinh 407.

Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M

KINH 415. ÑAØN-VIEÄT19 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, coù soá ñoâng Tyø-kheo tuï taäp nôi nhaø aên, baøn luaän nhö vaày: ‘Ñaøn-vieät moã giaùp kia laøm thöùc aên thoâ sô, chuùng ta aên xong khoâng thaáy ngon, khoâng thaáy khoûe. Chi baèng chuùng ta boû thöùc aên thoâ naøy maø ñi khaát thöïc. Vì sao? Vì caùc Tyø-kheo ñi khaát thöïc thöôøng ñöôïc thöùc aên ngon, laïi thaáy saéc ñeïp, coù luùc laïi nghe tieáng hay, coù nhieàu ngöôøi quen bieát, cuõng ñöôïc y phuïc, ngoïa cuï, thuoác men.” Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân ñang ôû trong thieàn ñònh, baèng thieân nhó nghe tieáng baøn luaän cuûa caùc Tyø-kheo, lieàn ñi ñeán nhaø aên… Noùi ñaày ñuû nhö vaäy, cho ñeán, “höôùng ñuùng Nieát-baøn.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 416. THOÏ TRÌ (1)20 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Caùc oâng coù thoï trì boán Thaùnh ñeá maø Ta ñaõ daïy khoâng?” Khi aáy, coù moät Tyø-kheo töø choã ngoài ñöùng daäy, söûa laïi y phuïc, ñaûnh leã Phaät, roài chaép tay baïch Phaät: “Kính vaâng, baïch Theá Toân, boán Thaùnh ñeá maø Theá Toân ñaõ daïy, con ñaõ thoï trì.” Phaät baûo Tyø-kheo: “Ngöôi thoï trì boán Thaùnh ñeá ñoù nhö theá naøo?” Tyø-kheo

baïch Phaät: “Nhö lôøi Theá Toân ñaõ daïy: ‘Ñaây laø Khoå Thaùnh ñeá’, con lieàn thoï trì; ‘ñaây laø Khoå taäp Thaùnh ñeá, ñaây laø Khoå dieät Thaùnh ñeá, ñaây laø Khoå

19.

Töùc thí chuû.

20.

Paøli, S. 56. 15. Dhaøraòa.

dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá.’ Baïch Theá Toân, boán Thaùnh ñeá maø Theá Toân ñaõ daïy nhö vaäy, con lieàn thoï trì.” Phaät baûo Tyø-kheo: “Laønh thay! Laønh thay! Ta ñaõ daïy veà Khoå Thaùnh ñeá, ngöôi ñaõ thoï trì chaân thaät. Ta daïy Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá, ngöôi ñeàu thoï trì chaân thaät.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 417. NHÖ NHÖ21 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Caùc oâng coù thoï trì nhöõng gì maø Ta ñaõ daïy veà boán Thaùnh ñeá khoâng?” Luùc aáy coù Tyø-kheo töø choã ngoài ñöùng daäy, söûa laïi y phuïc, tròch vai phaûi, vì Phaät maø laøm leã, roài chaép tay baïch Phaät: “Thöa vaâng Theá Toân, nhöõng gì maø Theá Toân ñaõ daïy veà boán Thaùnh ñeá, con ñeàu ñaõ thoï trì.” Phaät baûo Tyø-kheo: “Ngöôi ñaõ thoï trì nhö theá naøo veà boán Thaùnh ñeá maø Ta ñaõ daïy?” Tyø-kheo baïch Phaät: “Theá Toân noùi khoå Thaùnh ñeá, con ñeàu ñaõ thoï trì, laø nhö nhö, khoâng lìa nhö, khoâng khaùc nhö, chaân thaät, thaåm saùt chaân thaät, khoâng ñieân ñaûo, laø lyù chaân thaät cuûa baäc Thaùnh22. Ñoù laø Khoå Thaùnh ñeá. Theá Toân daïy veà Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá, laø nhö nhö, khoâng lìa nhö, khoâng khaùc nhö, chaân thaät, thaåm saùt chaân thaät, khoâng ñieân ñaûo, laø lyù chaân thaät cuûa baäc Thaùnh. Ñoù goïi laø boán Thaùnh ñeá maø Theá Toân ñaõ daïy, con ñeàu ñaõ thoï trì.”

21.

S. 56. 20, 27. Tathaø.

22.

Nhö nhö, baát ly nhö, baát dò nhö... ¦p ¦p ¤£ Â÷ ¦p ¤£ ²§ ¦p . Paøli (S.v.430):

cattaørimaøni bhikkhave tathaøni avitathaøni aóóatathaøni.

Phaät baûo Tyø-kheo: “Laønh thay! Laønh thay! OÂng ñaõ thoï trì chaân thaät veà boán Thaùnh ñeá maø Ta ñaõ daïy laø nhö nhö, khoâng lìa nhö, khoâng khaùc nhö, chaân thaät, thaåm saùt chaân thaät, khoâng ñieân ñaûo. Ñoù goïi laø Tyø-kheo thoï trì chaân thaät boán Thaùnh ñeá cuûa Ta.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

M KINH 418. THOÏ TRÌ (2)23 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Caùc oâng coù thoï trì nhöõng gì maø Ta ñaõ daïy veà boán Thaùnh ñeá khoâng?” Khi aáy coù Tyø-kheo töø choã ngoài ñöùng daäy, söûa laïi y phuïc, vì Phaät

maø laøm leã, roài chaép tay baïch Phaät: “Thöa vaâng Theá Toân, nhöõng gì maø Theá Toân ñaõ daïy veà boán Thaùnh ñeá, con ñeàu ñaõ thoï trì. Boán ñeá laø gì? Nhö Theá Toân ñaõ daïy laø Khoå Thaùnh ñeá, Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá, con cuõng ñeàu ñaõ thoï trì.” Phaät baûo Tyø-kheo: “Laønh thay! Laønh thay! Nhö nhöõng gì maø Ta ñaõ daïy veà boán Thaùnh ñeá, ngöôi ñeàu ñaõ thoï trì. “Naøy caùc Tyø-kheo, neáu coù Sa-moân, Baø-la-moân naøo noùi nhö vaày: ‘Nhö nhöõng gì maø Sa-moân Cuø-ñaøm ñaõ noùi veà Khoå Thaùnh ñeá, ta seõ boû ñi vaø seõ laäp laïi Khoå Thaùnh ñeá khaùc.’ Ñieàu ñoù chæ coù treân ngoân thuyeát, neáu gaïn hoûi ñeán thì hoï seõ khoâng bieát vaø caøng laøm taêng theâm söï nghi hoaëc, vì ñoù khoâng phaûi laø caûnh giôùi. ‘Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá naøy ta seõ boû ñi, roài seõ laäp laïi boán Thaùnh ñeá khaùc.’ Ñieàu ñoù cuõng chæ coù treân ngoân thuyeát, neáu gaïn hoûi ñeán thì hoï chaúng bieát vaø caøng taêng theâm nghi hoaëc cho hoï, vì ñoù

khoâng phaûi laø caûnh giôùi cuûa hoï. “Cho neân, Tyø-kheo ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá neáu chöa ñöôïc hieän quaùn thì neân sieâng naêng tìm phöông tieän, phaùt khôûi yù muoán tích cöïc, tu hoïc hieän quaùn.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 419. NGHI (1) Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Neáu Tyø-kheo naøo ñoái vôùi Phaät coù nghi, ñoái vôùi Khoå Thaùnh ñeá cuõng coù nghi; Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá cuõng coù nghi. Neáu ñoái vôùi Phaùp, Taêng coù nghi thì ñoái vôùi Khoå Thaùnh ñeá cuõng coù nghi; Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá cuõng coù nghi. Neáu ngöôøi naøo ñoái vôùi Phaät khoâng nghi hoaëc, ñoái vôùi Khoå Thaùnh ñeá cuõng khoâng nghi hoaëc; ñoái vôùi Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá cuõng khoâng nghi hoaëc. Neáu ngöôøi naøo ñoái vôùi Phaùp, Taêng khoâng nghi hoaëc, ñoái vôùi Khoå Thaùnh ñeá cuõng khoâng nghi hoaëc; Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá cuõng khoâng nghi hoaëc.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 420. NGHI (2) Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Neáu Sa-moân, Baø-la-moân naøo ñoái vôùi Khoå Thaùnh ñeá coù nghi, thì ñoái vôùi Phaät cuõng coù nghi, ñoái vôùi Phaùp, Taêng coù nghi. Ñoái vôùi Khoå, Taäp, Dieät, Ñaïo coù nghi, thì ñoái vôùi Phaät cuõng coù nghi, ñoái vôùi Phaùp,

Taêng coù nghi. Neáu ñoái vôùi Khoå Thaùnh ñeá khoâng nghi, thì ñoái vôùi Phaät cuõng khoâng nghi, ñoái vôùi Phaùp, Taêng khoâng nghi. Ngöôøi ñoái vôùi Taäp, Dieät, Ñaïo Thaùnh ñeá khoâng nghi, thì ñoái vôùi Phaät cuõng khoâng nghi, ñoái vôùi Phaùp, Taêng khoâng nghi.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 421. THAÂM HIEÅM24 Toâi nghe

nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Caùc oâng haõy ñi cuøng Ta ñi ñeán vaùch nuùi saâu nguy hieåm25.” Caùc Tyø-kheo baïch Phaät: “Thöa vaâng Theá Toân.” Baáy giôø, Theá Toân cuøng ñaïi chuùng ñeán vaùch nuùi saâu nguy hieåm26, traûi toøa ngoài, sau khi ñi quan saùt chung quanh hang nuùi saâu hieåm trôû xong, roài baûo caùc Tyø-kheo: “Hang nuùi naøy thaät laø saâu vaø nguy hieåm.” Luùc aáy coù Tyø-kheo töø choã ngoài ñöùng daäy, söûa laïi y phuïc, ñaûnh leã Phaät, roài chaép tay baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, vaùch nuùi naøy thaät laø saâu hieåm, nhöng coøn coù thöù gì saâu hieåm cuøng cöïc vaø ñaùng sôï hôn noù khoâng?” Phaät bieát yù cuûa Tyø-kheo naøy neân ñaùp lieàn: “Nhö vaäy, naøy caùc Tyø-kheo, vaùch nuùi naøy raát saâu hieåm, nhöng ñoái vôùi noù coøn coù thöù saâu hieåm ñaùng sôï hôn nöõa, ñoù laø Sa-moân, Baø-la- moân khoâng bieát nhö thaät Khoå Thaùnh ñeá; khoâng bieát nhö thaät Khoå taäp

24. S. 56. 42. Papaøto. 25. Thaâm hieåm nham; xem cht. döôùi. Paøli: ayaøma, bhikkhave, yena paæibhaønakuøæo ten’ upasaökamissaøma divaøvihaørayaø, naøy caùc Tyø-kheo, chuùng ta haõy ñi leân ngoïn Paæibhaønakuøæa (Bieän taøi ñænh) ñeå nghæ tröa. 26. Thaâm hieåm nham ²` ÀI ÅÉ¡A vöïc thaúm saâu; baûn Paøli: Theá Toân leân ngoïn Paæibhaøna, moät Tyø-kheo thaáy moät vöïc saâu nguy hieåm, keâu leân: mahaø vataøyaö bhante papaøto subhayaønako, Theá Toân, lôùn thay, vöïc thaúm deã sôï naøy.

Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá. Nhöõng vò naøy hoan laïc nôi caùc haønh voán laø coäi goác cuûa söï sanh27; hoan laïc nôi caùc haønh voán laø coäi goác cuûa söï giaø, beänh, cheát, öu, bi, khoå, naõo, maø taïo taùc caùc haønh naøy, khieán cho caùc haønh laõo, beänh, töû, öu, bi, khoå, naõo caøng ngaøy caøng taêng tröôûng, ñeå rôi vaøo choã saâu hieåm cuûa laõo, beänh, töû, öu, bi, khoå, naõo. Nhö vaäy, Tyø-kheo, caùi naøy raát saâu hieåm; nguy hieåm hôn caû caùi kia. Cho neân Tyø-kheo ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá neáu chöa hieän quaùn, thì phaûi sieâng naêng tìm phöông tieän, phaùt khôûi yù muoán tích cöïc, tu hoïc hieän quaùn.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 422. ÑAÏI NHIEÄT28 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Coù ñòa nguïc Ñaïi nhieät29. neáu chuùng sanh naøo sanh vaøo ñòa nguïc naøy thì chæ moät möïc chòu noùng chaùy.” Baáy giôø coù moät Tyø-kheo töø choã ngoài ñöùng daäy, söûa laïi y phuïc, ñaûnh leã Phaät, roài chaép tay baïch Phaät: “Nhö Theá Toân ñaõ daïy, ñòa nguïc Ñaïi nhieät naøy voâ cuøng noùng böùc. Baïch Theá Toân, chæ coù ñaây laø cöïc kyø noùng, hay coøn coù thöù noùng böùc naøo ñaùng sôï hôn, khoâng coøn ñaâu hôn?” “Nhö vaày, Tyø-kheo, ñòa nguïc naøy tuy thaät laø noùng böùc, nhöng cuõng coù thöù noùng böùc ñaùng sôï hôn ñòa nguïc aáy vaø khoâng coøn gì hôn. Nhöõng gì ñöôïc goïi laø thöù noùng böùc ñaùng sôï haõi hôn ñòa nguïc Ñaïi nhieät? Ñoù laø Sa-moân, Baø-la-moân khoâng bieát nhö thaät Khoå Thaùnh ñeá; khoâng bieát nhö thaät Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá. Nhö vaäy, cho ñeán sanh, laõo, beänh, töû, öu,

bi, khoå,

27.

Sanh boån chö haønh laïc tröôùc ¥Í ¥» ½Ñ ¦æ ¼Ö Û. Paøli: jaøtisaövattanikesu saökhaøresu abhiramanti, hoan laïc nôi caùc haønh maø chuùng daãn ñeán söï thoï sanh.

28.

Cöïc kyø noùng. Paøli, S. 56. 43. Pariôaøha.

29.

Ñaïi nhieät ñòa nguïc ¤j ¼ö ¦a º». Paøli: Mahaøpariôaøha.

naõo laø söï noùng böùc thieâu ñoát böøng böøng. Naøy Tyø-kheo, ñoù goïi laø söï noùng böùc thieâu ñoát böøng böøng thaät ñaùng sôï, khoâng coøn gì hôn. Cho neân, Tyø-kheo, ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá neáu chöa hieän quaùn, thì neân sieâng naêng tìm phöông tieän, phaùt khôûi yù muoán tích cöïc, tu hoïc hieän quaùn.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 423. ÑAÏI AÙM30 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Coù ñòa nguïc voâ cuøng toái taêm, caùc chuùng sanh sanh ra nôi ñoù khoâng thaáy ñöôïc caùc phaàn thaân theå cuûa mình31.” Baáy giôø, coù Tyø-kheo töø choã ngoài ñöùng daäy, söûa laïi y phuïc, vì Phaät laøm leã, roài chaép tay baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, ñòa nguïc naøy voâ cuøng toái taêm. Chæ coù nôi naøy toái taêm hay coøn coù choã naøo toái taêm hôn, ñaùng sôï hôn ñòa nguïc naøy nöõa?” Phaät baûo Tyø-kheo: “Nhö vaày, coøn coù söï toái taêm ñaùng sôï hôn ñòa nguïc naøy nöõa. Ñoù laø Sa-moân, Baø-la-moân ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá khoâng bieát nhö thaät, cho ñeán, rôi vaøo söï toái taêm cuøng cöïc cuûa sanh, laõo, beänh, töû, öu, bi, khoå, naõo. Cho neân, caùc Tyø-kheo ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá, neáu chöa hieän quaùn, thì phaûi sieâng naêng tìm phöông tieän, phaùt khôûi yù muoán tích cöïc, tu hoïc hieän quaùn.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 424. MINH AÙM (1)32 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông

30.

Cöïc kyø ñen toái. Paøli, S. 56. 46. Andhakaøra.

31.

Xem cht.33, kinh 424 döôùi.

32.

Xem kinh 423 treân.

xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Nhö maët trôøi vaän haønh chieáu saùng caùc theá giôùi. Cho ñeán caû ngaøn maët trôøi, ngaøn maët traêng, chieáu saùng ngaøn theá giôùi, ngaøn nuùi Tu di, ngaøn Phaát-baø-ñeà, ngaøn Dieâm-phuø-ñeà, ngaøn Caâu-da-ni, ngaøn Uaát- ñôn-vieät, ngaøn Töù thieân vöông, ngaøn coõi Tam thaäp tam thieân, ngaøn Dieäm-ma thieân, ngaøn Ñaâu-suaát thieân, ngaøn Hoùa laïc thieân, ngaøn Tha hoùa töï taïi thieân, ngaøn Phaïm thieân. Ñoù goïi

laø Tieåu thieân theá giôùi. Khoaûng giöõa moät ngaøn theá giôùi naøy coù choã toái taêm, duø coù aùnh saùng maët trôøi, maët traêng chieáu saùng, coù söùc oai ñöùc lôùn cuõng khoâng thaáy ñöôïc. Nhöõng chuùng sanh sanh ra nhöõng nôi naøy khoâng thaáy caùc phaàn thaân theå cuûa mình33." Baáy giôø, coù Tyø-kheo töø choã ngoài ñöùng daäy, söûa laïi y phuïc, vì Phaät laøm leã, roài chaép tay, baïch Phaät: "Baïch Theá Toân, nhö Theá Toân noùi, choã naøy voâ cuøng toái taêm. Chæ coù nôi naøy toái taêm hay coøn coù choã naøo toái taêm hôn, ñaùng sôï hôn ñòa nguïc naøy nöõa?" Phaät baûo Tyø-kheo: "Nhö vaày, coøn coù söï toái taêm ñaùng sôï hôn ñòa nguïc naøy nöõa. Ñoù laø Sa-moân, Baø-la-moân ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá khoâng bieát nhö thaät, cho ñeán, rôi vaøo söï toái taêm cuøng cöïc cuûa sanh, laõo, beänh, töû, öu, bi, khoå, naõo. Cho neân, caùc Tyø-kheo ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá, neáu chöa hieän quaùn, thì phaûi sieâng naêng tìm phöông tieän, phaùt khôûi yù muoán tích cöïc, tu hoïc hieän quaùn." Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 425. MINH AÙM (2)34

33. Paøli (S.v.454): atthi, bhikkhave, lokantarikaø aghaø asaövutaø andhakaøraø andhakaøratimisaø, yattham imesaö candimasuøriyaønaö evaömahiddhikaønaö evaö mahaønubhaøvaønaö aøbhaøya naønubhontì ti, coù moät choã toái taêm, saâu thaúm toái taêm khoâng ñaùy, ôû khoaûng giöõa caùc theá giôùi, khoâng coù voøm trôøi che; choã ñoù, aùnh saùng cuûa maët trôøi, maët traêng voán coù thaàn löïc nhö vaäy, maø khoâng chieáu tôùi ñöôïc. 34. Gaàn gioáng kinh 424 treân.

Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: "Töø Tieåu thieân theá giôùi, con soá ñöôïc nhaân leân ñeán moät ngaøn, thì ñoù goïi laø Trung thieân theá giôùi. Khoaûng giöõa Trung thieân theá giôùi coù choã toái taêm..." nhö treân ñaõ noùi, cho ñeán, "ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá, neáu chöa hieän quaùn, thì phaûi sieâng naêng tìm phöông tieän, phaùt khôûi yù muoán tích cöïc, tu hoïc hieän quaùn." Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 426. MINH AÙM (3)35 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: "Töø Trung thieân theá giôùi, con soá ñöôïc nhaân leân ñeán moät ngaøn, thì ñoù goïi laø Tam thieân ñaïi thieân theá giôùi. Khoaûng giöõa caùc theá giôùi naøy laø choã toái taêm. Duø coù maët trôøi, maët traêng vaän haønh, chieáu khaép theá giôùi ñi nöõa, nhöng nhöõng chuùng sanh kia vaãn khoâng thaáy,..." cho ñeán "... rôi vaøo choã toái taêm cuûa sanh, giaø, beänh, cheát, öu, bi, khoå, naõo. Cho neân caùc Tyø-kheo, ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá, neáu chöa hieän quaùn, thì phaûi sieâng naêng tìm phöông tieän, phaùt khôûi yù muoán tích cöïc, tu hoïc hieän quaùn." Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 427. THAÙNH ÑEÁ36 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông

35.
Gaàn töông ñoàng caùc kinh 424, 425 treân.

36.

Paøli, S. 56. 29. Parióóeyyaö (caàn ñöôïc bieán tri).

xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Nay Ta seõ noùi veà boán Thaùnh ñeá. Haõy laéng nghe vaø suy nghó kyõ. Boán ñeá laø gì? Ñoù laø Khoå Thaùnh ñeá, Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá. Ñoù goïi laø boán Thaùnh ñeá.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. Nhö kinh “Ñöôïng thuyeát” (Ta seõ noùi) treân, cuõng vaäy, caùc kinh: - Coù (boán Thaùnh ñeá); - Neân bieát (boán Thaùnh ñeá). Cuõng noùi nhö treân. M KINH 428. THIEÀN TÖ37 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Neân chuyeân caàn thieàn ñònh tö duy38, phaùt khôûi chaùnh phöông tieän39, ñeå noäi taâm tòch tónh. Vì sao? Vì Tyø-kheo naøo thieàn ñònh tö duy, noäi taâm tòch tónh ñaõ thaønh töïu roài, thì seõ hieån hieän nhö thaät40. Hieån hieän nhö thaät nhöõng gì? Hieån hieän nhö thaät Khoå Thaùnh ñeá; hieån hieän nhö thaät Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 429. TAM-MA-ÑEÀ41

37.

Paøli, S. 56. 2. Paæisallaøna (soáng ñoäc cö).

38.

Ñöôïng caàn thieàn tö. Paøli: paæisallaøne bhikkhave yogam aøpajjatha, haõy tu taäp chuyeân caàn ôû nôi nhaøn tónh ñoäc cö.

39.

Chaùnh phöông tieän, töùc chaùnh tinh taán.

40.

Paøli (S.v.141): paæisallaøno...bhikkhu yathaøbhuøtam pajaønaøti, Tyø-kheo tòch tónh ñoäc cö thì lieãu tri nhö thaät (veà boán Thaùnh ñeá).

41.

S. 56. 1. Samaødhi.

Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Neân tu voâ löôïng Tam-ma-ñeà42, chuyeân taâm chaùnh nieäm. Vì sao? Vì khi tu voâ löôïng Tam-ma-ñeà, chuyeân taâm chaùnh nieäm roài, thì seõ hieån hieän nhö thaät nhö vaäy. Hieån hieän nhö thaät nhöõng gì? Hieån hieän nhö thaät Khoå Thaùnh ñeá; hieån hieän nhö thaät Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 430. TRÖÔÏNG (1)43 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Nhö ngöôøi neùm gaäy leân giöõa hö khoâng, gaäy lieàn rôi trôû xuoáng, hoaëc goác chaïm ñaát, hoaëc thaân chaïm ñaát, hoaëc ñaàu chaïm ñaát. Cuõng vaäy, neáu Sa-moân, Baø-la-moân naøo, khoâng bieát nhö thaät veà Khoå

Thaùnh ñeá; khoâng bieát nhö thaät veà Khoå taäïp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá, neân bieát, Sa-moân, Baø-la-moân naøy, hoaëc ñoïa vaøo ñòa nguïc, hoaëc ñoïa vaøo suùc sanh, hoaëc ñoïa vaøo ngaï quyû. Cho neân caùc Tyø- kheo ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá naøy, neáu chöa hieän quaùn, thì phaûi sieâng naêng tìm phöông tieän, phaùt khôûi yù muoán tích cöïc, tu hoïc hieän quaùn.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 431. TRÖÔÏNG (2) Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông

42.

Töùc tu ñònh. Paøli: samaødhiö bhikkhave bhaøvetha.

43.

Caây gaäy. Paøli, S. 56. 33. Daòño.

xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Nhö ngöôøi neùm gaäy leân giöõa hö khoâng, gaäy lieàn rôi trôû xuoáng, hoaëc rôi xuoáng ñaát saïch, hoaëc rôi xuoáng ñaát khoâng saïch. Cuõng vaäy, neáu Sa-moân, Baø-la-moân naøo, khoâng bieát nhö thaät veà Khoå Thaùnh ñeá; khoâng bieát nhö thaät veà Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá, vì khoâng bieát nhö thaät, cho neân hoaëc sanh vaøo ñöôøng laønh, hoaëc sanh vaøo ñöôøng aùc. Theá neân caùc Tyø-kheo ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá, neáu chöa hieän quaùn, phaûi sieâng naêng tìm phöông tieän, phaùt khôûi yù muoán tích cöïc, tu hoïc hieän quaùn.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 432. NGUÕ TIEÁT LUAÂN Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Nhö caùi baùnh xe coù naêm tieát lieân tuïc44. Moät ngöôøi ñaïi löïc só coù theå quay nhanh baùnh xe naøy. Cuõng vaäy, neáu Sa-moân, Baø-la-moân naøo khoâng bieát nhö thaät veà Khoå Thaùnh ñeá, khoâng bieát nhö thaät veà Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá, seõ bò luaân hoài trong naêm ñöôøng, xoay vaàn moät caùch nhanh choùng; hoaëc ñoïa vaøo ñòa nguïc, hoaëc ñoïa vaøo suùc sanh, hoaëc ñoïa vaøo ngaï quyû, hoaëc Trôøi, hoaëc Ngöôøi, roài laïi ñoïa vaøo ñöôøng aùc, tröôøng kyø luaân chuyeån. Cho neân Tyø-kheo naøo ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá, neáu chöa hieän quaùn, neân sieâng naêng tìm phöông tieän, phaùt khôûi yù muoán tích cöïc, tu hoïc hieän quaùn.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 433. TAÂNG THÖÔÏNG THUYEÁT PHAÙP Toâi nghe nhö vaày:

44. Nguõ tieát töông tuïc luaân ¤ ¸` ¬Û Äò ½ü¡A baùnh xe coù naêm nan.

Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Nhö Lai, ÖÙng Cuùng, Ñaúng Chaùnh Giaùc thuyeát phaùp taêng thöôïng45; nghóa laø boán Thaùnh ñeá ñöôïc khai thò, ñöôïc thi thieát, ñöôïc kieán laäp, ñöôïc phaân bieät, ñöôïc dieãn giaûi, baøy hieån hieän, ñöôïc bieåu loä46. Nhöõng gì laø boán? Ñoù laø Khoå Thaùnh ñeá, Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá. Cho neân,

Tyø-kheo, ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá naøy, neáu chöa hieän quaùn, thì neân sieâng naêng tìm phöông tieän, phaùt khôûi yù muoán maõnh lieät, tu hoïc hieän quaùn.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 434. HIEÄT TUEÄ Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Theá naøo laø hieät tueä47? Coù phaûi laø bieát nhö thaät veà Khoå Thaùnh ñeá, veà Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá, hay khoâng bieát?” Caùc Tyø-kheo baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, theo nhö söï hieåu bieát cuûa chuùng con veà nhöõng lôøi daïy cuûa Phaät, ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá maø bieát nhö thaät, thì ñoù goïi laø hieät tueä.” Phaät baûo caùc Tyø-kheo: “Laønh thay! Laønh thay! Neáu ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá maø bieát nhö thaät, ñoù goïi laø hieät tueä. Cho neân, Tyø-kheo, ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá naøy, neáu chöa hieän quaùn, thì neân sieâng naêng tìm phöông tieän, phaùt khôûi yù muoán maõnh lieät, tu hoïc hieän quaùn.”

45. Taêng thöôïng thuyeát phaùp ¼W ¤W »¡ ªk . 46. Caùc caùch thuyeát phaùp cuûa Phaät, Paøli: aøcikkananaø (tuyeân thuyeát, coâng boá), desanaø (giaùo huaán, chæ thò), paóóaøpanaø (thi thieát, quy ñònh), vivaraòaø (khai thò, khai hieån), vibhajanaø (phaân bieät, phaân tích). 47. Hieät tueä Ã\ ¼z¡A nhaän thöùc laõo luyeän, saâu saéc. Paøli: paòñita.

Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M

KINH 435. TU-ÑAÏT48 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø, gia chuû Tu-ñaït-ña49 ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, boán Thaùnh ñeá naøy phaûi hieän quaùn theo thöù lôùp hay phaûi hieän quaùn töùc thôøi50?” Phaät baûo gia chuû: “Boán Thaùnh ñeá naøy phaûi hieän quaùn theo thöù lôùp, chöù khoâng phaûi hieän quaùn töùc thôøi.” Phaät baûo gia chuû: “Neáu coù ngöôøi baûo: ‘Ñoái vôùi Khoå Thaùnh ñeá chöa hieän quaùn maø ñoái vôùi Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá coù theå hieän quaùn’, lôøi noùi naøy khoâng ñuùng. Vì sao? Vì ñoái vôùi Khoå Thaùnh ñeá neáu chöa hieän quaùn maø ñoái vôùi Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá muoán hieän quaùn thì ñieàu naøy khoâng theå coù ñöôïc. Cuõng gioáng nhö ngöôøi laáy hai laù caây nhoû51 xeáp laïi laøm ñoà ñöïng nöôùc mang ñi thôøi khoâng theå coù ñöôïc. Cuõng vaäy, ñoái vôùi Khoå Thaùnh ñeá chöa hieän quaùn maø ñoái vôùi Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá muoán hieän quaùn,’ thì ñieàu naøy khoâng theå coù ñöôïc. “Nhö coù ngöôøi laáy laù sen keát laïi laøm ñoà chöùa nöôùc ñem ñi, thì vieäc naøy coù theå coù ñöôïc. Cuõng vaäy, naøy gia chuû, ñoái vôùi Khoå Thaùnh ñeá ñaõ hieän quaùn roài, thì ñoái vôùi Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá coù theå hieän quaùn,’ ñieàu naøy coù theå coù ñöôïc. Cho neân, gia chuû, ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá naøy, neáu chöa hieän

quaùn, thì neân sieâng naêng tìm phöông tieän, phaùt khôûi yù muoán maõnh lieät, tu hoïc hieän quaùn.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät

48.

Tu-ñaït, teân thaät cuûa oâng Caáp coâ ñoäc. Paøli: Sudatta.

49.

Tu-ñaït tröôûng giaû ¶ ¹F ªø ªÌ. Paøli: Sudatta-gahapati.

50.

Tieäm thöù voâ giaùn ñaúng, ñoán voâ giaùn ñaúng ºY ¦¸ L ¶¡ Y ¹y L ¶¡ Y.

51.

Teá dieäp; xem cht.90, kinh 397.

daïy, hoan hyû phuïng haønh.

M

KINH 436. ÑIEÄN ÑÖÔØNG (1)52 Nhö ñieàu tröôûng giaû Tu-ñaït ñaõ hoûi ôû kinh treân, coù Tyø-kheo khaùc hoûi Ñöùc Phaät, cuõng ñöôïc noùi nhö vaäy. Chæ coù sai bieät nôi thí duï: “Nhö coù con ñöôøng boán baâïc theàm ñi leân ñieän ñöôøng. Neáu coù ngöôøi noùi: ‘Khoâng caàn leân baäc thöù nhaát maø leân ngay baäc thöù hai, thöù ba, thöù tö, leân ñieän ñöôøng,’ thì ñieàu naøy khoâng theå coù ñöôïc. Vì sao? Phaûi do baäc ñaàu tieân roài sau ñoù ñeán baäc thöù hai, baäc thöù ba, baäc thöù tö ñeå leân ñöôïc ñeán ñieän ñöôøng. Cuõng vaäy, Tyø-kheo ñoái vôùi Khoå Thaùnh ñeá chöa hieän quaùn maø ñoái vôùi Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá muoán hieän quaùn’, thì ñieàu naøy khoâng theå coù ñöôïc. “Naøy Tyø-kheo, neáu coù ngöôøi noùi: ‘Baèng boán baäc theàm ñöa leân ñieän ñöôøng, nhöng phaûi do töø baäc theàm ñaàu, roài sau ñoù ñeán baäc thöù hai, baäc thöù ba, baäc thöù tö môùi leân ñöôïc ñieän ñöôøng,’ noùi nhö vaäy thì môùi ñuùng. Vì sao? Vì phaûi do baäc theàm ñaàu tieân, sau ñoù môùi leo leân baäc theàm thöù hai, thöù ba, thöù tö roài leân ñöôïc ñieän ñöôøng, vieäc naøy coù theå coù ñöôïc. Cuõng vaäy Tyø-kheo, neáu ñoái vôùi Khoå Thaùnh ñeá ñaõ hieän quaùn roài, thì tuaàn töï ñoái vôùi Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá coù theå hieän quaùn,’ neân noùi nhö vaäy. Vì sao? Vì ñoái vôùi Khoå Thaùnh ñeá ñaõ hieän quaùn, sau ñoù theo thöù lôùp ñoái vôùi Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá hieän quaùn, vieäc naøy coù theå coù ñöôïc.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

M

52. Paøli, S. 56. 44. Kuøæaøgaøra.

KINH 437. ÑIEÄN ÑÖÔØNG (2) Nhö Tyø-kheo ñaõ hoûi ôû kinh treân, nhöõng ñieàu Toân giaû A-nan hoûi, Ñöùc Phaät cuõng daïy nhö vaäy, chæ coù thí duï laø sai khaùc, Phaät baûo A-nan: “Nhö caùi thang coù boán baäc ñöa leân ñieän ñöôøng. Neáu coù

ngöôøi noùi: ‘Khoâng caàn nhôø vaøo baäc ban ñaàu maø leân ngay baäc thöù hai, baäc thöù ba, baäc thöù tö laø leân ñöôïc dieän ñöôøng,’ thì khoâng theå coù ñöôïc. Cuõng vaäy A-nan, neáu ñoái vôùi Khoå Thaùnh ñeá chöa hieän quaùn maø ñoái vôùi Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá muoán hieän quaùn,’ ñieàu naøy khoâng theå coù ñöôïc. Vì sao? Vì neáu ñoái vôùi Khoå Thaùnh ñeá chöa hieän quaùn maø ñoái vôùi Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá muoán hieän quaùn thì khoâng theå coù ñöôïc.

“Naøy A-nan, nhö caùi thang coù boán baäc ñöa leân ñieän ñöôøng, neáu coù ngöôøi noùi: ‘Phaûi do baäc ñaàu tieân, sau ñoù môùi leân baäc thöù hai, thöù ba, thöù tö roài leân tôùi ñieän ñöôøng,’ noùi nhö vaäy môùi ñuùng. Vì sao? Vì phaûi do vaøo baäc ñaàu tieân, tuaàn töï leân baäc thöù hai, thöù ba, thöù tö roài môùi tôùi ñieän ñöôøng, thì ñieàu naøy coù theå coù ñöôïc. Cuõng vaäy, A-nan ñoái vôùi Khoå Thaùnh ñeá ñaõ hieän quaùn roài, tuaàn töï ñoái vôùi Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá coù theå hieän quaùn;’ ñieàu naøy coù theå coù ñöôïc.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 438. CHUÙNG SANH53 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø, Theá Toân noùi vôùi caùc Tyø-kheo: “Nhö laáy heát caây coû treân quaû ñaát naøy, duøng laøm caây thöông54 vaø xaâu heát taát caû caùc loaøi thuûy vaät trong bieån lôùn; coù theå xuyeân suoát ñöôïc taát caû khoâng?” Caùc Tyø-kheo baïch Phaät:

53.

S. 56. 36. Paøjaø.

54.

Thöông Ãò¡F trong Khang Hy, töø naøy chæ tieáng khua cuûa chaâu ngoïc. Coù leõ laø ºj.

Paøli: suøla, caây giaùo, hay caùi coïc nhoïn.

“Baïch Theá Toân, khoâng theå ñöôïc. Vì sao? Vì nhöõng con vaät ôû trong bieån lôùn ñuû caùc hình töôùng, chuûng loaïi, hoaëc coù loaøi nhoû quaù, khoâng theå xaâu ñöôïc, hoaëc lôùn quaù, cuõng khoâng theå xaâu ñöôïc.” Phaät baûo Tyø-kheo: “Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Chuùng sanh giôùi voâ soá voâ löôïng. Cho neân, Tyø-kheo, ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá naøy, neáu chöa hieän quaùn, thì neân sieâng naêng tìm phöông tieän, phaùt khôûi yù muoán maõnh lieät, tu hoïc hieän quaùn.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 439. TUYEÁT SÔN55 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân caàm moät cuïc saïn56, roài hoûi caùc Tyø-kheo: “Caùc oâng nghó sao? Saïn trong tay Ta ñaây laø nhieàu hay saïn ôû nuùi Tuyeát lôùn nhieàu?” Tyø-kheo baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, saïn trong tay cuûa Theá Toân raát ít, coøn saïn ôû nuùi Tuyeát thì nhieàu traêm, muoân ngaøn, öùc, voâ löôïng, khoâng theå duøng toaùn soá, thí duï ñeå so saùnh ñöôïc.” Phaät baûo caùc Tyø-kheo: “Nhöõng chuùng sanh maø bieát nhö thaät

Khoå Thaùnh ñeá, bieát nhö thaät Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá thì ít nhö saïn ôû trong tay Ta ñang caàm. Coøn nhöõng chuùng sanh kia maø khoâng bieát nhö thaät ñoái vôùi Khoå Thaùnh ñeá, khoâng bieát nhö thaät Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá thì nhieàu nhö saïn ôû nuùi Tuyeát, nhieàu ñeán voâ löôïng. Cho neân, Tyø-kheo, ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá naøy, neáu chöa hieän quaùn, thì neân sieâng naêng tìm

55.

S. 56. 49-50. Sineru.

56.

Haùn: thoå thaïch ¤g ¥Û. Paøli, Phaät so saùnh baûy vieân soûi nhoû baèng haït caûi (satta muggamattiyo paøsaøòakkharaø) vaø nuùi chuùa Tu-di (Sineru).

phöông tieän, phaùt khôûi yù muoán tích cöïc, tu hoïc hieän quaùn.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 440. HOÀ TRÌ ÑAÚNG57 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Nhö ao hoà, saâu roäng naêm möôi do tuaàn, nöôùc ñaày traøn. Neáu coù ngöôøi duøng moät sôïi toùc, hoaëc sôïi loâng, hoaëc ñaàu ngoùn tay thaám vaøo nöôùc hoà naøy cho ñeán ba laàn, thì theá naøo, naøy caùc Tyø-kheo, gioït nöôùc thaám cuûa ngöôøi kia nhieàu hay nöôùc trong hoà nhieàu?” Caùc Tyø-kheo baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, nöôùc treân sôïi toùc, sôïi loâng, hay daàu ngoùn tay cuûa ngöôøi naøy raát ít, coøn nöôùc trong hoà thì nhieàu voâ löôïng, voâ soá cho ñeán khoâng theå duøng toaùn soá, thí duï ñeå so saùnh ñöôïc.” Phaät baûo Tyø-kheo: “Nhieàu nhö nöôùc trong hoà lôùn, nhieàu voâ löôïng, laø goác reã khoå bò caét ñöùt nhö caây ña la bò chaët ngoïn, thaønh caùc phaùp khoâng taùi sanh trong töông lai, maø ña vaên Thaùnh ñeä töû ñoaïn tröø khi thaønh töïu kieán ñeá58, ñaéc Thaùnh ñaïo quaû. Nhöõng gì coøn soùt chöa ñoaïn taän, chæ ít nhö nöôùc ñaàu sôïi toùc, sôïi loâng, ngoùn tay cuûa ngöôøi kia maø thoâi. Cho neân, Tyø-kheo, ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá naøy, neáu chöa hieän quaùn, thì neân sieâng naêng tìm phöông tieän, phaùt khôûi yù muoán tích cöïc, tu hoïc hieän quaùn.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. Nhö ví duï hoà nöôùc lôùn, cuõng vaäy nhöõng ví duï veà hoà Taùt-la-ña-tra-

57. Thí duï veà ao hoà vaø caùc thöù khaùc nöõa. Paøli, S. 56. 52. Pokkharaòì. 58. Kieán ñeá, thaáy ñöôïc Thaùnh ñeá. Paøli: ariyasaøvakassa diæhisampanassa puggalassa abhisametaøvino, ñoái vôùi Thaùnh ñeä töû ñaõ thaønh töïu kieán, ñaõ ñaéc hieän quaùn (Ñaây chæ Thaùnh giaû Tu-ñaø-hoaøn).

ca, Haèng-giaø, Da-phuø-na, Taùt-la-du, Y-la-baït-ñeà, Ma-heâ59, cuøng boán bieån lôùn cuõng noùi nhö treân. M KINH 441. THOÅ60 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân tay caàm moät hoøn ñaát, lôùn baèng traùi leâ61, baûo caùc Tyø-kheo: “Theá naøo, caùc Tyø-kheo, hoøn ñaát trong tay Ta nhieàu hay ñaát trong

nuùi Tuyeát nhieàu?" Caùc Tyø-kheo baïch Phaät: "Thöa, hoøn ñaát trong tay Theá Toân raát ít, coøn ñaát taïi nuùi chuùa Tuyeát thì thaät nhieàu, nhieàu ñeán traêm ngaøn öùc na do tha, cho ñeán khoâng theå duøng toaùn soá, thí duï ñeå so saùnh ñöôïc." Phaät baûo caùc Tyø-kheo: "Nhöõng chuùng sanh maø bieát nhö thaät Khoå Thaùnh ñeá, bieát nhö thaät Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá cuõng ít nhö hoøn ñaát Ta ñang caàm ôû trong tay. Nhöõng chuùng sanh maø khoâng bieát nhö thaät khoå Thaùnh ñeá, khoâng bieát nhö thaät Khoå taäp Thaùnh ñeá, Khoå dieät Thaùnh ñeá, Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá, nhieàu hôn ñaát ôû nuùi chuùa Tuyeát. Cho neân, Tyø-kheo, ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá naøy, neáu chöa hieän quaùn, thì neân sieâng naêng tìm phöông tieän, phaùt khôûi yù muoán tích cöïc, tu hoïc hieän quaùn." Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

Nhö nuùi chuùa Tuyeát. Cuõng vaäy caùc ví duï veà nuùi Ni-daân-ñaø-la, Tyø-na-ña-ca, Maõ-nhó, Thieän kieán, Khö-ñeà-la-ca, Y-sa-ñaø-la, Du-kieàn-ñaø-la,

59.

Teân caùc con soâng lôùn ôû AÁn Ñoä: Sambejja, Gaígaø, Yamunaø, Aciravatì, Sarabhuø,

Mahì.

60.

Ñaát. Paøli, S.56. 55-60. Pathavì,v.v...

61.

Paøli: satta kolaææhimattiyo guôikaø, hoøn ñaát lôùn baèng haït cuûa quaû taùo.

Tu-di sôn vöông62 vaø ñaát ñai treân ñaïi ñòa cuõng laïi nhö vaäy. Nhö duï traùi leâ, cuõng vaäy caùc ví duï traùi A-ma-laëc-ca, Baït-ñaø-la, Ca-la-ca, quaû ñaäu, cho ñeán ví duï teùp toûi cuõng noùi nhö vaäy. M KINH 442. TRAÛO GIAÙP63 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân duøng trong moùng tay khöï moät ít ñaát, roài noùi vôùi caùc Tyø-kheo: "Caùc oâng nghó theá naøo, ñaát treân moùng tay Ta nhieàu, hay ñaát ôû ñaïi ñòa naøy nhieàu?" Caùc Tyø-kheo baïch Phaät: "Baïch Theá Toân, ñaát trong moùng tay cuûa Theá Toân laø raát ít, ít laém, coøn ñaát ôû ñaïi ñòa thì nhieàu voâ löôïng, cho ñeán khoâng theå duøng toaùn soá, hay thí duï ñeå so saùnh ñöôïc." Phaät baûo caùc Tyø-kheo: "Cuõng nhö vaäy, thaân hình caùc chuùng sanh maø coù theå thaáy ñöôïc thì nhö ñaát treân moùng tay; coøn thaân hình cuûa chuùng sanh vi teá khoâng theå thaáy ñöôïc nhieàu nhö ñaát treân ñaïi ñòa. Cho neân, Tyø-kheo, ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá, neáu chöa hieän quaùn, thì neân sieâng naêng tìm phöông tieän, phaùt khôûi yù muoán tích cöïc, tu hoïc hieän quaùn." Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

Nhö ñaát lieàn noùi treân, veà thuûy taùnh cuõng laïi nhö vaäy. Caùc kinh khaùc töông tôï:64 - "Ít nhö ñaát treân moùng tay, cuõng vaäy, nhöõng chuùng sanh ñöôïc sanh ra trong coõi ngöôøi; - "Loaïi khoâng ñöôïc laøm ngöôøi cuõng nhö ñaát ñaïi ñòa.

62.

Paøli, nuùi Tudi (Sineru) vaø 7 nuùi chung quanh: Nemindhara, Vinataka, Assakaòòa, Sudassana, Karavìka, Ìsadhara, Yugandhara.

63.

Moùng tay. Paøli, S. 56. 51. Nakkhasikho.

64.

Toùm taét coù ba möôi kinh.

- “Nhöõng chuùng sanh ñöôïc sanh ra nôi coù vaên minh (ñoâ thò) cuõng nhö ñaát dính treân moùng tay; - “Ñöôïc sanh ra nôi bieân ñòa cuõng nhö ñaát treân ñaïi ñòa. - “Ngöôøi thaønh töïu Thaùnh tueä nhaõn cuõng nhö ñaát treân moùng tay; - “Ngöôøi khoâng thaønh töïu Thaùnh tueä nhaõn cuõng nhö ñaát ôû ñaïi ñòa. - “Nhöõng chuùng sanh bieát ñöôïc phaùp luaät naøy, cuõng nhö ñaát dính treân moùng tay; - “Chuùng sanh khoâng bieát phaùp luaät cuõng nhö ñaát ôû ñaïi ñòa. - “Nhö bieát, cuõng vaäy: bieát bình ñaúng, bieát khaép taát caû, chaùnh töôûng, chaùnh giaùc, chaùnh giaûi, phaùp hieän quaùn cuõng nhö vaäy. - “Nhöõng chuùng sanh bieát coù cha meï, thì cuõng nhö ñaát dính treân moùng tay; - “Soá chuùng sanh khoâng bieát ñeán coù meï cha cuõng nhö ñaát ôû ñaïi ñòa. - “Nhöõng chuùng sanh bieát coù baäc toân tröôûng cuûa doøng Sa-moân, Baø-la-moân vaø laøm nhöõng ñieàu caàn laøm phöôùc ñôøi naøy, ñôøi khaùc, sôï toäi thöôøng boá thí, aên chay giöõ giôùi thì cuõng nhö ñaát dính treân ñaàu moùng tay; - “Soá chuùng sanh khoâng bieát coù baäc toân tröôûng cuûa doøng Sa-moân, Baø-la-moân, laøm nhöõng ñieàu phöôùc caàn ôû ñôøi naøy, ñôøi khaùc, sôï toïâi loãi thöôøng boá thí, aên chay, giöõ giôùi thì cuõng nhö ñaát ôû ñaïi ñòa. - “Nhöõng chuùng sanh khoâng saùt sanh, khoâng troäm caép, khoâng taø daâm, khoâng voïng ngöõ, khoâng noùi hai löôõi, khoâng aùc khaåu, khoâng noùi theâu deät thì cuõng nhö ñaát treân moùng tay; - “Soá chuùng sanh khoâng giöõ gìn giôùi luaät thì cuõng nhö ñaát ôû ñaïi ñòa. - “Cuõng vaäy, nhöõng chuùng sanh lìa tham nhueá, taø kieán vaø chuùng sanh khoâng lìa tham nhueá, taø kieán cuõng noùi nhö vaäy. - “Nhöõng chuùng sanh khoâng saùt sanh, khoâng troäm caép, khoâng taø daâm, khoâng voïng ngöõ, khoâng uoáng röôïu, ít nhö ñaát dính treân moùng tay; - “Soá chuùng sanh khoâng giöõ gìn naêm giôùi nhieàu nhö ñaát ôû ñaïi ñòa. - “Nhöõng chuùng sanh giöõ gìn taùm giôùi thì cuõng nhö ñaát dính treân moùng tay;

- “Soá chuùng sanh khoâng giöõ gìn taùm giôùi thì cuõng nhö ñaát ôû ñaïi ñòa. - “Nhöõng chuùng sanh giöõ gìn möôøi ñieàu laønh thì cuõng nhö ñaát treân moùng tay; - “Soá chuùng sanh khoâng giöõ möôøi ñieàu laønh thì cuõng nhö ñaát ôû ñaïi ñòa. - “Nhöõng chuùng sanh töø ñòa nguïc, sau khi cheát roài ñöôïc sanh laøm ngöôøi thì cuõng nhö ñaát dính treân moùng tay; - “Soá chuùng sanh töø ñòa nguïc sau khi cheát trôû laïi sanh vaøo ñòa nguïc, hoaëc suùc sanh, hay ngaï quyû thì cuõng nhö ñaát ôû ñaïi ñòa. - “Nhöõng chuùng sanh töø ñòa nguïc sau khi cheát ñöôïc sanh leân coõi trôøi thì cuõng nhö ñaát dính treân moùng tay; - “Soá chuùng sanh töø ñòa nguïc, hoaëc suùc sanh, hay ngaï quyû sau khi cheát trôû laïi sanh vaøo ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sanh thì cuõng nhö ñaát ôû ñaïi ñòa. - “Nhöõng chuùng sanh ôû loaøi ngöôøi sau khi

cheát roài sanh trôû laïi laøm ngöôøi thì cuõng nhö ñaát dính treân moùng tay; - “Soá chuùng sanh ôû loaøi ngöôøi sau khi cheát sanh vaøo ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sanh thì cuõng nhö ñaát ôû ñaïi ñòa. - “Nhöõng chuùng sanh töø coõi trôøi sau khi cheát trôû laïi sanh vaøo coõi Trôøi thì cuõng nhö ñaát dính treân moùng tay; - “Soá chuùng sanh ôû coõi Trôøi sau khi cheát sanh vaøo ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sanh thì cuõng nhö ñaát ôû ñaïi ñòa.”

M KINH 443. TÖÙ THAÙNH ÑEÁ DÓ SANH Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø, Theá Toân noùi vôùi caùc Tyø-kheo: “Tröôùc kia, khi Ta chöa nghe phaùp, ñaõ coù ñöôïc chaùnh tö duy raèng, ‘Ñaây laø Khoå Thaùnh ñeá’, chaùnh kieán ñaõ phaùt sanh; ‘Ñaây laø Khoå taäp Thaùnh ñeá, ñaây laø Khoå dieät Thaùnh ñeá, ñaây laø Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá’, chaùnh kieán ñaõ phaùt sanh.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät

daïy, hoan hyû phuïng haønh. Nhö kinh noùi veà ñaõ sanh. Cuõng vaäy, ñang sanh, seõ sanh; kinh noùi veà khôûi, taäp, caän (gaàn), tu, tu nhieàu, xuùc, taùc chöùng cuõng nhö vaäy.65 M KINH 444. NHAÕN DÖÔÏC HOAØN66 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø, Theá Toân noùi vôùi caùc Tyø-kheo: “Nhö vieân thuoác chöõa maét, roäng saâu moät do tuaàn67. Neáu coù ngöôøi naøo laáy vieân thuoác naøy ñaët vaøo trong moãi moãi giôùi68, coù theå khieán cho heát nhanh choùng69, nhöng ñoái vôùi caùc giôùi kia cuõng khoâng theå cuøng bieân teá cuûa noù ñöôïc. Neân bieát, soá löôïng caùc giôùi nhieàu ñeán voâ löôïng. Cho neân, Tyø-kheo, haõy hoïc giôùi loaïi thieän. Ñoái vôùi chuûng loaïi sai bieät cuûa giôùi thieän, haõy hoïc nhö vaäy.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 445. BÆ TAÂM70 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø thuoäc nöôùc Xaù-veä, thì baáy giôø Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Chuùng sanh thöôøng tuï hoäi theo giôùi, hoøa hôïp vôùi giôùi71. Theá naøo

65.
Toùm taét coù chín kinh.
66.
AÁn Thuaän, tuïng iii Taïp nhaân, “5. Töông öng Giôùi”, goàm ba möôi baûy kinh, Ñaïi Chaùnh hai möôi hai kinh: 444-465. phaàn lôùn töông ñöông Paøli, S.14. Dhaøtusaöyutta, Vieân thuoác chöõa maét.
67.
YÙ noùi, soá löôïng vieân thuoác ñöôïc taäp hôïp laïi.
68.
Chæ caùch tính soá löôïng: moãi giôùi loaïi (chuûng loaïi) ñaët moät vieân.
69.
Soá vieân thuoác heát nhanh, nhöng soá giôùi chöa heát.

70.

Taâm heøn moïn. Paøli, S. 14. 14. Hìnaødhimutti (YÙ chí heøn keùm).

laø chuùng sanh thöôøng tuï hoäi caûnh giôùi? Khi chuùng sanh haønh taâm baát thieän thì cuøng tuï hoäi vôùi caûnh giôùi baát thieän72. Khi taâm haønh thieän thì cuøng tuï hoäi vôùi giôùi thieän. Thieän taâm ñi cuøng vôùi thieän giôùi. Thaéng taâm ñi cuøng thaéng giôùi. Taâm heøn cuøng ñi vôùi giôùi heøn. Cho neân, Tyøkheo, haõy hoïc nhö vaäy, chuûng loaïi sai bieät cuûa giôùi thieän." Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 446. KEÄ (1)73 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaùveä. Baáy giôø, Theá Toân noùi vôùi caùc Tyø-kheo: Noùi ñaày ñuû nhö treân, chæ khaùc laø noùi theâm baøi keä naøy: Thöôøng hôïp neân thöôøng sanh, Lìa nhau, thì sanh döùt. Nhö ngöôøi oâm goã nhoû, Maø vaøo trong bieån lôùn; Ngöôøi, goã ñeàu bò chìm. Bieáng nhaùc cuõng nhö vaäy. Neân lìa xa bieáng nhaùc; Sieâng naêng haïng thaáp heøn. Hieàn thaùnh khoâng giaûi ñaõi; An truï nôi vieãn ly, Thieàn tinh taán aân caàn, Vöôït qua doøng sanh töû. Nhö sôn gaëp luïa traéng; Löûa gaëp gioù chaùy böøng,

71. Paøli: dhaøtusova bhikkhave sattaø saösandanti samenti, chuùng sanh giao tieáp theo giôùi, taäp hôïp theo giôùi. ÔÛ ñaây, giôùi hay giôùi loaïi ñöôïc hieåu laø tính chaát (ñoàng loaïi töôùng quaàn). 72. Paøli: hìnaødhimuttikaø hìnaødhimuttikehi saddhiö..., baûn taùnh thaáp heøn thì ñi vôùi baûn taùnh thaáp heøn. 73. Paøli, S. 14. 16. Sagathaø.

Ngoïc vaø söõa cuøng saéc; Chuùng sanh cuøng theo giôùi, Töông tôi thì hoøa hôïp, Taêng tröôûng cuõng nhö vaäy. M KINH 447. HAØNH74 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø, Phaät baûo caùc Tyø-kheo: "Chuùng sanh thöôøng tuï hoäi theo giôùi, hoøa hôïp vôùi giôùi75. Theá naøo laø chuùng sanh thöôøng tuï hoäi caûnh giôùi? Khi chuùng sanh haønh taâm baát thieän thì cuøng tuï hoäi vôùi caûnh giôùi baát thieän. Khi taâm haønh thieän thì cuøng tuï hoäi vôùi giôùi thieän. Thieän taâm ñi cuøng vôùi thieän giôùi. Thaéng taâm ñi cuøng thaéng giôùi. Baáy giôø, Toân giaû Kieàu-traàn-nhö cuøng vôùi nhieàu Tyø-kheo ñang ñi kinh haønh gaàn ñoù. Taát caû ñeàu laø nhöõng Ñaïi ñöùc, Thöôïng toïa, ña vaên, xuaát gia ñaõ laâu, tu taäp ñaày ñuû phaïm haïnh. Laïi coù Toân giaû Ñaïi Ca-dieáp cuøng vôùi nhieàu Tyø-kheo cuõng ñi kinh haønh gaàn ñoù. Taát caû ñeàu ít muoán, bieát ñuû, ñaàu ñaø, khoå haïnh, khoâng chöùa ñoà dö. Toân giaû Xaù-lôïi-phaát cuøng vôùi nhieàu Tyø-kheo cuõng ñi kinh haønh gaàn ñoù. Taát caû ñeàu laø nhöõng baäc Ñaïi trí bieän taøi. Toân giaû Ñaïi Muïc-kieàn-lieân cuøng vôùi nhieàu Tyø-kheo cuõng ñi kinh haønh gaàn ñoù. Taát caû ñeàu laø nhöõng baäc coù söùc thaàn thoâng lôùn. Toân giaû A-na-luaät-ñaø cuøng vôùi nhieàu Tyø-kheo cuõng ñi kinh haønh gaàn ñoù. Taát caû ñeàu ñöôïc thieân nhaõn saùng suoát. Baáy giôø, cuõng coù Toân giaû Nhò-thaäp-öùc-nhó, cuøng vôùi nhieàu Tyø-kheo cuõng ñi kinh haønh gaàn ñoù. Taát caû ñeàu doõng maõnh, tinh taán, chuyeân caàn tu haønh. Laïi coù Toân giaû Ñaø-phieâu cuøng vôùi nhieàu Tyø-kheo cuõng ñi

kinh

74.

S. 14. 15. Kammaö.

75.

Xem cht.71, kinh 445.

haønh gaàn ñoù. Taát caû ñeàu vì ñaïi chuùng söûa sang caùc thöù cuùng döôøng ñaày ñuû. Toân giaû Öu-ba-ly cuøng vôùi nhieàu Tyø-kheo cuõng ñi kinh haønh gaàn ñoù. Taát caû ñeàu thoâng ñaït luaät haïnh. Toân giaû Phuù-laâu-na cuøng vôùi nhieàu Tyø-kheo cuõng ñi kinh haønh gaàn ñoù. Taát caû ñeàu laø nhöõng baäc bieän taøi, thuyeát phaùp. Laïi coù Toân giaû Ca-chieân-dieân cuøng vôùi nhieàu Tyø-kheo cuõng ñi kinh haønh gaàn ñoù. Taát caû ñeàu coù khaû naêng phaân bieät caùc kinh, kheùo noùi phaùp töôùng. Khi ñoù cuõng coù Toân giaû A-nan cuøng vôùi nhieàu Tyø-kheo ñi kinh haønh gaàn ñoù. Taát caû ñeàu laø nhöõng baäc toång trì ña vaên. Laïi coù Toân giaû La-haàu-la cuøng vôùi nhieàu Tyø-kheo cuõng ñi kinh haønh gaàn ñoù. Taát caû ñeàu kheùo giöõ gìn luaät haïnh. Khi ñoù cuõng coù Toân giaû Ñeà-baø-ñaït-ña cuøng vôùi nhieàu Tyø-kheo ñang ñi kinh haønh gaàn ñoù. Taát caû ñeàu huaân taäp nhieàu aùc haïnh. Ñoù goïi laø Tyø-kheo thöôøng cuøng ñi vaø hoøa hôïp vôùi nhau. Cho neân, Tyø-kheo, neân kheùo phaân bieät caùc giôùi loaïi sai bieät.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 448. KEÄ (2)76 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Noùi ñaày ñuû nhö kinh treân. Phaät lieàn noùi keä: Thöôøng hôïp neân thöôøng sanh, Lìa nhau, thì sanh döùt. Nhö ngöôøi oâm goã nhoû, Maø vaøo trong bieån lôùn; Ngöôøi, goã ñeàu bò chìm. Bieáng nhaùc cuõng nhö vaäy.

76. Nhö kinh 486.

Neân lìa xa bieáng nhaùc; Sieâng naêng haïng thaáp heøn. Hieàn thaùnh khoâng giaûi ñaõi; An truï nôi vieãn ly, Thieàn tinh taán aân caàn, Vöôït qua doøng sanh töû. Nhö sôn gaëp luïa traéng; Löûa gaëp gioù chaùy böøng, Ngoïc vaø söõa cuøng saéc; Chuùng sanh luøng theo giôùi, Töông tôï thì hoøa hôïp, Taêng tröôûng cuõng nhö vaäy. M KINH 449. GIÔÙI HOØA HÔÏP77 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaùveä. Baáy giôø, Theá Toân noùi vôùi caùc Tyø-kheo: “Chuùng sanh thöôøng tuï hoäi theo giôùi, hoøa hôïp vôùi giôùi. Noùi ñaày ñuû nhö treân… cho ñeán, “Thaéng taâm ñi cuøng thaéng giôùi. Taâm heøn cuøng ñi vôùi giôùi heøn. Khi saùt sanh thì ñi cuøng giôùi saùt sanh. Khi taâm troäm caép, taø daâm, voïng ngöõ, uoáng röôïu thì ñi cuøng giôùi troäm caép, taø daâm, voïng ngöõ, uoáng röôïu. Khi taâm khoâng saùt sanh ñi cuøng giôùi khoâng saùt sanh. Khi taâm khoâng troäm caép, khoâng taø daâm, khoâng voïng ngöõ, khoâng uoáng röôïu ñi cuøng giôùi khoâng troäm caép, khoâng taø daâm, khoâng voïng ngöõ, khoâng uoáng röôïu. Cho neân, Tyø-kheo, phaûi kheùo phaân bieät caùc giôùi loaïi sai bieät.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M

77. S. 14. 12. Sanidaønaö.

KINH 450. TINH TAÁN Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø, Theá Toân noùi vôùi caùc Tyø-kheo: “Chuùng sanh thöôøng tuï hoäi theo giôùi, hoøa hôïp vôùi giôùi. Khi baát tín thì ñi cuøng giôùi baát tín. Khi phaïm giôùi thì ñi cuøng giôùi phaïm giôùi. Khi khoâng taøm khoâng quyù thì ñi cuøng giôùi khoâng taøm khoâng quyù. Khi coù loøng tín thì ñi cuøng giôùi coù tín. Khi trì giôùi thì ñi cuøng giôùi trì giôùi. Khi taâm coù taøm coù quyù thì ñi cuøng giôùi coù taøm coù quyù. Cho neân, Tyø- kheo, phaûi kheùo phaân bieät caùc giôùi loaïi sai bieät.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. Nhö tín hay baát tín. Cuõng vaäy: tinh taán hay khoâng tinh taán, thaát nieäm hay khoâng thaát nieäm, chaùnh thoï hay khoâng chaùnh thoï, ña vaên hay thieåu vaên, xan laãn hay boá thí, aùc tueä hay thieän tueä, khoù nuoâi hay deã nuoâi, khoù thoûa maõn hay deã thoûa maõn, ham muoán nhieàu hay ham muoán ít, bieát ñuû hay khoâng bieát ñuû, ñieàu phuïc hay khoâng ñieàu phuïc, taát caû ñeàu ñi cuøng giôùi ñoù. Nhö kinh treân ñaõ noùi ñaày ñuû.78 M KINH 451. GIÔÙI79 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø, Theá Toân noùi vôùi caùc Tyø-kheo: “Hoâm nay Ta seõ noùi veà caùc chuûng loaïi sai bieät cuûa giôùi80. Haõy laéng nghe vaø suy nghó kyõ, Ta seõ vì caùc oâng maø noùi. “Theá naøo laø caùc giôùi? Nhaõn giôùi, saéc giôùi, nhaõn thöùc giôùi; nhó giôùi, thanh giôùi, nhó thöùc giôùi; tyû giôùi, höông giôùi, tyû thöùc giôùi; thieät giôùi, vò giôùi, thieät thöùc giôùi; thaân giôùi, xuùc giôùi, thaân thöùc giôùi; yù giôùi,

78.

Toùm taét möôøi moät kinh.

79.

S. 14. 1. Dhaøtu.

80.

Chuûng chuûng giôùi ºØ ºØ ¬É. Paøli: dhaøtunaønattaö, söï ña daïng cuûa giôùi (loaïi).

phaùp giôùi, yù thöùc giôùi. Ñoù goïi laø caùc thöù giôùi.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 452. XUÙC (1)81 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø, Theá Toân noùi vôùi caùc Tyø-kheo: “Do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät giôùi neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät xuùc. Do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät xuùc neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät thoï. Do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät thoï neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät aùi. “Theá naøo laø caùc chuûng loaïi sai bieät giôùi? Möôøi taùm giôùi: nhaõn giôùi, saéc giôùi, nhaõn thöùc giôùi… cho ñeán yù giôùi, phaùp giôùi, yù thöùc giôùi. Ñoù goïi laø caùc chuûng loaïi sai bieät cuûa giôùi. “Theá naøo laø do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät giôùi neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät xuùc… cho ñeán, theá naøo laø do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät cuûa thoï neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät cuûa aùi? Do duyeân nhaõn giôùi neân sanh ra nhaõn xuùc. Do

duyeân nhaõn xuùc neân sanh ra nhaõn thoï. Do duyeân nhaõn thoï neân sanh ra nhaõn aùi. Cuõng vaäy, ñoái vôùi nhó, tyû, thieät, thaân, yù, giôùi laøm duyeân neân sanh ra yù xuùc. Do duyeân yù xuùc neân sanh ra yù thoï. Do duyeân yù thoï sanh ra yù aùi. “Naøy caùc Tyø-kheo, khoâng phaûi do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät cuûa aùi neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät cuûa thoï. Khoâng phaûi do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät cuûa thoï neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät cuûa xuùc. Khoâng phaûi do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät cuûa xuùc neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät cuûa giôùi. Chính laø do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät cuûa giôùi neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät cuûa xuùc. Do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät cuûa xuùc neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät cuûa thoï. Do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät cuûa thoï neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät cuûa aùi. Naøy caùc Tyø-kheo, ñoù goïi laø do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät cuûa giôùi neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai

bieät cuûa xuùc. Do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät cuûa xuùc neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät cuûa thoï. Do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät cuûa thoï neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät cuûa aùi.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 453. XUÙC (2) Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø, Theá Toân noùi vôùi caùc Tyø-kheo: “Do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät giôùi neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät xuùc. Do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät xuùc neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät thoï. Do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät thoï neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät aùi. “Theá naøo laø caùc chuûng loaïi sai bieät giôùi? Möôøi taùm giôùi: nhaõn giôùi, saéc giôùi, nhaõn thöùc giôùi,… cho ñeán, yù giôùi, phaùp giôùi, yù thöùc giôùi. Ñoù goïi laø caùc chuûng loaïi sai bieät cuûa giôùi. “Theá naøo laø do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät giôùi neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät xuùc; do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät xuùc neân sanh ra caùc thoï; do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät thoï neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät aùi? Do duyeân nhaõn giôùi neân sanh ra nhaõn xuùc. Khoâng phaûi do duyeân nhaõn xuùc sanh ra nhaõn giôùi, maø laø duyeân nhaõn giôùi neân sanh ra nhaõn xuùc. Do duyeân nhaõn xuùc neân sanh ra nhaõn thoï. Khoâng phaûi duyeân nhaõn thoï sanh ra nhaõn xuùc, maø laø duyeân nhaõn xuùc neân sanh ra nhaõn thoï. Do duyeân nhaõn thoï neân sanh ra nhaõn aùi. Khoâng phaûi duyeân nhaõn aùi neân sanh ra nhaõn thoï, maø laø duyeân nhaõn thoï neân sanh ra nhaõn aùi. Cuõng vaäy, ñoái vôùi nhó, tyû, thieät, thaân, yù; duyeân yù giôùi neân sanh ra yù xuùc. Khoâng phaûi duyeân yù xuùc sanh ra yù giôùi, maø laø duyeân yù giôùi neân sanh ra yù xuùc. Do duyeân yù xuùc neân sanh ra yù thoï. Khoâng phaûi duyeân yù thoï sanh ra yù xuùc, maø duyeân yù xuùc neân sanh ra yù thoï. Do duyeân yù thoï neân sanh ra yù aùi. Khoâng phaûi duyeân yù aùi sanh ra yù thoï, maø duyeân yù thoï neân sanh ra yù aùi. Cho neân, Tyø-kheo, khoâng phaûi vì sanh caùc chuûng loaïi sai bieät aùi sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät thoï. Khoâng phaûi vì duyeân caùc thoï sanh ra caùc xuùc, cuõng khoâng phaûi vì duyeân caùc xuùc sanh ra caùc

giôùi, maø chæ coù vì duyeân caùc giôùi neân sanh ra caùc xuùc. Do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät xuùc neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät thoï; vì duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät thoï neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät aùi. Naøy Tyø-kheo, ñoù goïi laø neân kheùo phaân bieät caùc chuûng loaïi sai bieät giôùi.”

Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 454. TÖÔÛNG (1)82 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø, Theá Toân noùi vôùi caùc Tyø-kheo: “Do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät giôùi neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät xuùc. Do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät xuùc neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät thoï. Do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät thoï neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät töôûng. Do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät töôûng neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät duïc. Do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät duïc neân sanh ra caùc giaùc83. Do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät giaùc neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät nhieät; vì duyeân caùc thöù nhieät neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät caàu84. “Theá naøo laø caùc chuûng loaïi sai bieät giôùi? Möôøi taùm: Nhaõn giôùi… cho ñeán phaùp giôùi. “Theá naøo laø do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät giôùi neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät xuùc… cho ñeán, duyeân caùc thöù noùng böùc neân sanh ra caùc mong caàu? Do duyeân nhaõn giôùi neân sanh ra nhaõn xuùc; duyeân nhaõn xuùc neân sanh ra nhaõn thoï; duyeân nhaõn thoï neân sanh ra nhaõn töôûng; duyeân nhaõn töôûng neân sanh ra nhaõn duïc; do duyeân nhaõn duïc neân sanh ra nhaõn giaùc; duyeân nhaõn giaùc neân sanh ra nhaõn nhieät; duyeân nhaõn nhieät neân sanh ra nhaõn caàu. Cuõng vaäy, ñoái vôùi nhó, tyû, thieät, thaân, yù; do duyeân yù giôùi neân sanh ra yù xuùc; duyeân yù xuùc neân sanh ra yù thoï; duyeân yù thoï neân sanh ra yù töôûng; duyeân yù töôûng neân sanh ra yù giaùc; duyeân yù giaùc neân sanh ra yù nhieät; do duyeân yù nhieät neân sanh ra yù caàu. Naøy Tyø-kheo, ñoù goïi laø do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät giôùi neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai

82. S. 14. 7. Saóóaø. 83. Giaùc, ñaây chæ cho giaùc töôûng phaân bieät, hay voïng töôûng phaân bieät (Paøli: saíkappa). Baûn Paøli: duyeân ña daïng töôûng (saóóaønaønattaö) sanh ña daïng tö duy (saökappanaønattaö); duyeân ña daïng tö duy sanh ña daïng duïc (chandanaønattaö). 84. Paøli: duyeân ña daïng duïc (chandanaønattaö) sanh ña daïng nhieät naõo (pariôaøhanaønattaö, noùng böùc, böïc töùc khoå naõo); duyeân nhieät naõo sanh ña daïng mong caàu (priyesanaønaønattaö).

bieät xuùc… cho ñeán, duyeân caùc thöù nhieät sanh ra caùc thöù caàu.

“Naøy Tyø-kheo, khoâng phaûi do duyeân caùc thöù mong caàu neân sanh ra caùc thöù nhieät. Khoâng phaûi do duyeân caùc nhieät neân sanh ra caùc thöù giaùc. Khoâng phaûi do duyeân caùc thöù giaùc neân sanh ra caùc thöù töôûng. Khoâng phaûi vì duyeân caùc thöù töôûng neân sanh ra caùc thöù thoï. Khoâng phaûi do duyeân caùc thöù thoï neân sanh ra caùc thöù xuùc. Cuõng khoâng phaûi vì duyeân caùc thöù xuùc neân sanh ra caùc thöù giôùi, maø chæ coù duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät giôùi sanh caùc chuûng loaïi sai bieät xuùc;… cho ñeán, duyeân caùc thöù

nhieät sanh ra caùc thöù mong caàu.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe lôøi Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 455. TÖÔÛNG (2)85 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, Theá Toân noùi vôùi caùc Tyø-kheo: “Do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät giôùi neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät xuùc; duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät xuùc neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät töôûng; duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät töôûng neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät duïc; duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät duïc neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät giaùc; duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät giaùc neân ra sanh caùc chuûng loaïi sai bieät nhieät; duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät nhieät neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät mong caàu. “Theá naøo laø caùc chuûng loaïi sai bieät giôùi? Möôøi taùm giôùi, töø nhaõn giôùi cho ñeán phaùp giôùi. “Theá naøo laø do duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät giôùi neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät xuùc,… cho ñeán; theá naøo laø duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät nhieät neân sanh ra caùc chuûng loaïi sai bieät mong caàu? Do duyeân nhaõn giôùi neân sanh ra nhaõn xuùc. Khoâng phaûi vì duyeân nhaõn xuùc neân sanh ra nhaõn giôùi, maø chæ vì duyeân nhaõn giôùi neân sanh ra nhaõn xuùc86.

85.

Noäi dung gaàn vôùi kinh treân.

86.

Trong baûn, treân chöõ duyeân coù chöõ phi. Ñaây löõïc boû.

Duyeân nhaõn xuùc neân sanh ra nhaõn töôûng. Khoâng phaûi vì duyeân nhaõn töôûng neân sanh ra nhaõn xuùc, maø chæ vì duyeân nhaõn xuùc neân sanh ra nhaõn töôûng. Duyeân nhaõn töôûng sanh ra nhaõn duïc. Khoâng phaûi vì duyeân nhaõn duïc neân sanh ra nhaõn töôûng, maø chæ vì duyeân nhaõn töôûng neân sanh ra nhaõn duïc. Duyeân nhaõn duïc sanh ra nhaõn giaùc. Khoâng phaûi vì duyeân nhaõn giaùc neân sanh ra nhaõn duïc, maø chæ vì duyeân nhaõn duïc neân sanh ra nhaõn giaùc. Duyeân nhaõn giaùc sanh ra nhaõn nhieät. Khoâng phaûi vì duyeân nhaõn nhieät neân sanh ra nhaõn giaùc, maø chæ vì duyeân nhaõn giaùc neân sanh ra nhaõn nhieät. Duyeân nhaõn nhieät sanh ra nhaõn caàu. Khoâng phaûi vì duyeân nhaõn caàu neân sanh ra nhieät, maø chæ vì duyeân nhaõn nhieät neân sanh ra nhaõn caàu. “Cuõng vaäy, ñoái vôùi tai, muõi, löõõi, thaân, yù, vì duyeân yù giôùi neân sanh ra yù xuùc… cho ñeán duyeân yù nhieät neân sanh ra yù caàu, cuõng noùi ñaày ñuû nhö vaäy. “Naøy Tyø-kheo, ñoù goïi laø duyeân caùc chuûng loaïi sai bieät giôùi sanh caùc chuûng loaïi sai bieät xuùc… cho ñeán vì duyeân caùc nhieät neân sanh ra caùc thöù mong caàu, chöù khoâng phaûi duyeân caùc thöù mong caàu neân sanh ra caùc nhieät,… cho ñeán khoâng phaûi duyeân caùc xuùc neân sanh ra caùc giôùi, maø chæ vì duyeân caùc giôùi neân sanh ra caùc thöù xuùc,… cho ñeán, duyeân caùc nhieät neân sanh ra caùc thöù mong caàu.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe lôøi Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. Gioáng nhö noäi luïc nhaäp xöù, ngoaïi luïc nhaäp xöù cuõng noùi nhö vaäy.87

87. Toùm taét coù boán kinh.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.